

IOM International Organization for Migration
OIM Organisation Internationale pour les Migrations
OIM Organización Internacional para las Migraciones

INFORMATOR: KANADA

1. Osnovne informacije

Glavni grad: Otava

Stanovništvo: 33.390.141 (procena u julu 2007.)

Površina: ukupno: 9.984.670 km²

Valuta: Kanadski dolar (CAD)

Nezaposlenost: 5,9% (procena iz 2007.)

2. Opšti uslovi za ulazak i informacije o viznom režimu

U Kanadu su dobrodošli turisti, studenti i privremeni radnici. Svake godine više od 5 miliona ljudi poseti Kanadu kako bi uživali u mnogim mogućnostima koje ova zemlja nudi.

U zavisnosti od toga gde živite kao i razloga za svoju posetu, morate ispuniti određene uslove za ulazak. Ako planirate ostati u Kanadi određeno vreme, u nekim slučajevima, potrebna vam je viza za privremeni boravak.

Uslovi za ulazak

Državljanima Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore i Srbije moraju tražiti i dobiti vizu pre dolaska na mesto ulaska (MU). Svi posetioци za koje je obavezna viza istu moraju imati kada se pojave na MU.

Zahtev za kanadsku vizu za posetioca uključuje dvostepeni proces koji počinje predavanjem zahteva u konzulatu u inostranstvu. Podnosilac zahteva može biti pozvan na razgovor gde će službenik za vize utvrditi razloge podnosioca za posetu Kanadi, njegovu sposobnost ili spremnost da napusti Kanadu u roku važenja vize i sveukupnu prihvatljivost podnosioca zahteva po pitanju ulaska u Kanadu.

Nakon izdate vize, podnosilac prelazi na drugi stepen koji se odvija na MU gde službenik za imigraciju ispituje podnosioca kako bi potvrdio prihvatljivost njegovog ulaska u Kanadu.

Viza za posetioce može važiti za samo jedan ulazak ili za više ulazaka u zemlju. Vize za jedan ulazak mogu se izdati do šest meseci pre očekivanog datuma putovanja. Maksimalno važenje vize za posetioce sa više ulazaka je do pet (5) godina ili mesec dana pre isteka pasoša/vize za

Ovaj informator izrađen je u okviru projekta AENEAS 2006: Izgradnja kapaciteta, informisanje i podizanje svesti u cilju promovisanja uredne migracije na području Zapadnog Balkana. Projekat finansira Evropska Unija uz pomoć Švajcarske Federalne Kancelarije za Migracije i Nemačke Federalne Kancelarije za Migracije i Izbeglice

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Federal Office
for Migration
and Refugees

ponovni ulazak, u zavisnosti šta je skorije. Službenici na MU će rutinski odobriti ulazak na period od šest meseci osobi koja traži ulazak kao posetilac.¹

Gde se obratiti sa zahtevom za vizu?

Ambasada Kanade u Italiji (ovlašćena za Albaniju)

Via Zara 30, Rim, Italija, 00198 (Služba za imigraciju/vize)

Tel.: 39(06)85444.1, 2911 ili 3937

Fax:E-mail:Internet: www.canada.it

Ambasada Kanade u Bosni i Hercegovini

Grbavicka 4, 71000 Sarajevo

Tel.: +387 (33) 222-033

Fax: +387 (33) 222-044

E-mail: sjevo@international.gc.ca

Internet: <http://www.dfait-maeci.gc.ca/canada-europa/bosnia-herzegovina/>

Ambasada Kanade u Hrvatskoj

Address: Prilaz Gjure Dezelica 4, 10000 Zagreb, Hrvatska

Tel.: +385 (1) 488-1200 or 488-1211

Fax: +385 (1) 488-1230

E-mail: zagrb@international.gc.ca

Internet: <http://www.international.gc.ca/canadaeuropa/croatia/>

Ambasada Kanade u Srbiji (ovlašćena za Crnu Goru i Bivšu Jugoslovensku Republiku Makedoniju)

Kneza Milosa 75, 11000 Beograd, Srbija

Tel.: 381 (11) 306-3000

Fax: 381 (11) 306-3042

E-mail: bgrad@international.gc.ca

Internet: <http://www.international.gc.ca/canada-europa/serbia>

Ambasada Kanade u Austriji (ovlašćena za Kosovo)

Adresa: Laurenzerberg 2, A-1010 Beč, Austrija

Tel.: +43 (1) 531-38-3000

Fax: + 43 (1) 531-38-3321

Opšti uslovi zahteva za vizu

- da imate važeću putnu ispravu kao što je pasoš
- da ste dobrog zdravstvenog stanja
- da pokažete kako imate obaveze poput posla, domaćinstva i porodice koje će vas vratiti u zemlju porekla
- da izrazite razumne razloge zbog kojih ćete napustiti Kanadu na kraju svoje posete i
- da imate dovoljno novca za svoj boravak u Kanadi. Iznos novca koji će vam biti potreban može zavisiti od okolnosti posete, trajanja boravka i toga da li ćete odsedati u hotelu ili kod prijatelja ili rodbine.

Takođe vam može zatrebati:

- Viza za privremeni boravak, u zavisnosti od vašeg državljanstva
- ako planirate ostati u Kanadi više od 6 meseci, može biti obavezan imigracioni lekarski pregled <http://www.cic.gc.ca/english/information/medical/medexams-temp.asp>
- garantno pismo od nekog ko živi u Kanadi.

¹ <http://www.immigration.ca/tempent-visit.asp>

Neprihvatljivost

Neki ljudi su neprihvatljivi—zabranjen im je dolazak u Kanadu. Nekoliko stvari vas čini neprihvatljivim: učešće u kriminalnim aktivnostima, kršenjima ljudskih prava i u organizovanom kriminalu. Takođe možete biti neprihvatljivi iz bezbednosnih, zdravstvenih ili finansijskih razloga.

Posebni uslovi/informacije za Albance:

- Privremena kanadska viza
- Ispunjen formular za zahtev
- Ispunjen dodatni formular za porodicu
- Dve fotografije formata za pasoš
- Original pasoša
- Finansijski dokument, npr. izvod iz banke ili imovinski dokumenti o hipoteci kuće ili prodavnice ili bilo kakve imovine koju osoba poseduje, prevedeni i overeni
- Uverenje o radnom odnosu, dužini ugovora, slobodnim danima za period boravka u Kanadi (prevedeni i overeni).
- Uplaćenih 50 Evra za privremenu vizu kod American Bank i primerak uplatnice u koverti sa dokumentima koje ćete poslati kanadskoj ambasadi.

Od osobe koja vas poziva:

- Poziv od osobe koja vas poziva
- Fotokopija pasoša kanadske ambasade kod koje je osoba koja vas poziva ili uverenje o dozvoli
- Fotokopija dokumenta T4 od osobe u Kanadi kojom se potvrđuje da je ta osoba platila sve poreze
- Uverenje o radnom odnosu osobe koja vas poziva
- Fotokopija ugovora o kući

Kako predati zahtev za Vizu za privremeni boravak

1. Pribavite paket za zahtev za Vizu za privremeni boravak

Paket za zahtev možete preuzeti sa:

<http://www.cic.gc.ca/english/information/applications/visa.asp>

Izvan Kanade, kontaktirajte kanadsku ambasadu, visoku komisiju ili konzulat zadužen za vašu regiju i tražite da vam poštom pošalju paket za zahtev.

2. Pročitajte vodič

Pažljivo pročitajte vodič pre ispunjavanja formulara za zahtev. Taksa za obradu zahteva je nepovratna. Stoga, pre nego što podnesete zahtev, utvrdite da li imate pravo na vizu za privremeni boravak.

3. Ispunite formular za zahtev i priložite potrebna dokumenta

Formular za zahtev sadrži uputstva. Pročitajte uputstva i pobrinite se da priložite sva tražena dokumenta. Ako ne predate sve tražene podatke i dokumenta, vaš zahtev će se verovatno sporije rešavati.

Svi traženi dokumenti moraju biti priloženi uz zahtev:

- Morate imati važeću putnu ispravu (kao što je pasoš) za svakog člana porodice uključenog u zahtev.

- Za svakog člana porodice potrebne su po dve nedavne fotografije formata za pasoš. Pobrinite se da ove fotografije ispunjavaju tražene uslove.
- Priložite taksu za zahtev i IMM 5401 potvrdu o plaćanju. Taksa je nepovratna, čak i u slučaju da vam zahtev bude odbijen.
- Morate ponuditi dokaz da imate dovoljno novca za svoju posetu Kanadi. Iznos novca koji će vam biti potreban može zavisiti od okolnosti posete, trajanja boravka i toga da li ćete odesati u hotelu ili kod prijatelja odnosno rodbine.
- Moguće je da ćete morati priložiti i druge dokumente. To su, na primer, lična karta, uverenje o radnom odnosu, garantno pismo od rodbine ili prijatelja u Kanadi i plan posete.

4. Platite taksu i zadržite račun.

Taksa je \$75 po osobi za vizu sa jednim ulaskom, \$150 za vizu sa više ulazaka i \$400 za porodicu (vizu sa jednim ili više ulazaka).

5. Poštom pošaljite formular za zahtev i potrebna dokumenta

Nakon što ispunite formular za zahtev, proverite da ste ga potpisali i stavili datum i da su sva tražena dokumenta i takse u koverti. U većini zemalja, takse za zahtev moraju se plaćati u Kanadskim dolarima. Svoj zahtev morate poslati kanadskoj kancelariji za vize u zemlji ili regiji gde živite.

Za više informacija, pogledajte:

<http://www.cic.gc.ca/EnGLIsh/visit/visas.asp>

ili pošaljite pitanje kanadskoj kancelariji za vize u vašoj zemlji ili regiji.

Ambasada Kanade u Rimu u Italiji predstavlja interese Kanade u Albaniji.

3. Imigracija u svrhu zapošljavanja

Radna dozvola

Svake godine preko 90.000 stranih radnika dolazi u Kanadu da radi privremeno na poslovima kojim kanadski poslodavci popunjavaju nestašicu određenih kvalifikacija, ili na poslovima nege bolesnika kod kuće.

Za većinu privremenih zapošljenja u Kanadi potrebna je radna dozvola, ali neke pozicije i poslovni ljudi ne moraju imati radnu dozvolu.

Uslovi i rokovi za obradu zahteva zavise od vrste posla kojim ćete se baviti u Kanadi.

Ako želite da radite u Kanadi, morate razumeti sledeće važne informacije:

- Vaš poslodavac pomaže pri utvrđivanju da li možete da dobijete radnu dozvolu. Vaš poslodavac će možda morati da dobije mišljenje Odseka za ljudske resurse i društveni razvoj Kanade (*eng. Human resources and Social Development Canada – HRSDC*) o tržištu rada kojim se potvrđuje da poslodavac može zaposliti stranog radnika.
- Da biste radili u Kanadi, pored uslova za dobijanje radne dozvole, morate ispuniti i opšte uslove za ulazak i boravak u zemlji. To znači da će vam biti potrebna viza za privremeni boravak.
- Radna dozvola nije imigracioni dokument. Ne dozvoljava vam stalni boravak u Kanadi. Da biste ostvarili pravo na stalni boravak u Kanadi, morate se kvalifikovati u skladu sa nekom imigracionom kategorijom, npr. kao kvalifikovani radnik. Osobe koje pružaju negu bolesnicima kod kuće mogu ostvariti pravo na stalni boravak u Kanadi ako ispunjavaju određene uslove.

- Ako želite da vaš suprug/ga ili nevenčani partner kao i vaša maloletna deca pođu u Kanadu s vama, oni moraju podneti zahtev za to.

Zapamtite da u većini slučajeva zahtev za radnu dozvolu morate podneti izvan Kanade. Vaš poslodavac takođe ima ulogu u procesu podnošenja zahteva.

Ako podnosite zahtev za privremeni rad u Kvebeku, morate ispuniti sve federalne uslove i morate dobiti *Certificat d'acceptation du Québec* (Uverenje o prihvatljivosti) od ove provincije.

Procedura/koraci za dobijanje radne dozvole

1. Proverite rokove za obradu zahteva

Trajanje obrade vašeg zahteva zavisi od mesta gde podnosite zahtev.

2. Pribavite paket za zahtev

Pre nego što ispuniti formular za zahtev, potrebno vam je:

- pismena ponuda za zapošljenje od vašeg poslodavca
- dokaz da ispunjavate uslove za to zapošljenje (npr. dokaz o određenom obrazovanju ili radnom iskustvu) i
- eventualno i pozitivno mišljenje o tržištu rada od Odseka za ljudske resurse i društveni razvoj Kanade u odnosu na vašu ponudu za zapošljenje. U nekim slučajevima možete podneti zahtev dok čekate pozitivno mišljenje o tržištu rada.

3. Utvrdite gde ćete podneti zahtev

Svoj zahtev morate poslati kanadskoj kancelariji za vize zaduženoj za zemlju ili regiju u kojoj živite. Morate imati pravni status u zemlji u kojoj živite.

U nekim slučajevima možete podneti zahtev za radnu dozvolu po dolasku u Kanadu ili iz Kanade.

Za više informacija o tome gde podneti zahtev pogledajte:

<http://www.cic.gc.ca/english/work/apply-who-eligible.asp>

4. Utvrdite da li vam je potreban pasoš i viza za privremeni boravak

Ako želite da radite u Kanadi, morate da ispuniti uslove za radnu dozvolu. Takođe morate da ispuniti opšte uslove za ulazak u Kanadu. To znači da će vam verovatno biti potreban pasoš i viza za privremeni boravak.

Ako vam je potrebna viza za privremeni boravak, ne morate podnositi zaseban zahtev niti da platite zasebnu taksu. Ako vam se odobri radna dozvola, viza će vam biti izdata sa dokumentacijom koja vam je potrebna za ulazak u Kanadu u svojstvu radnika.

5. Uplatite odgovarajuću taksu za obradu zahteva

Za zahtev za radnu dozvolu plaća se taksa. Za više informacija o taksama i načinima uplate proverite web stranicu kancelarije za vize, zadužene za zemlju ili regiju u kojoj živite. Taksa je nepovratna, čak i u slučaju da vam zahtev bude odbijen.

6. Predajte formular za zahtev

Kada kompletirate formular za zahtev, potpišite ga, stavite datum i proverite da ste priložili svu potrebnu dokumentaciju i propratne takse. Proverite da li imate odgovarajući račun za uplatu taksi.

Zapamtite, vaš zahtev će vam biti vraćen ako nije uredno popunjen ili ako nedostaju neki dokumenti.

Više informacija o radnim dozvolama za poslove na određeno vreme možete naći ovde:

<http://www.cic.gc.ca/english/work/index.asp>

Mogućnosti na tržištu rada u Kanadi

Prema novom izveštaju Odseka za ljudske resurse i društveni razvoj Kanade (HRSDC), trenutno postoje nestašice nekolicine zanimanja na državnom nivou. Potražnja i naknada za ova zanimanja znatno brže raste u poređenju sa drugim zanimanjima.

Projekcije predstavljene u Izveštaju HRSDC-a tiču se samo zanimanja na tržištu rada na državnom nivou. To je stoga što dostupni podaci omogućavaju projekcije i potražnje i ponude rada na državnom nivou, ali ne omogućavaju projekcije ponude rada detaljno razvrstane po zanimanjima na nivou provincija. Sagledavanje samo jedne strane tržišta rada može dati sasvim pogrešan utisak. Na primer, projekcija intenzivnog porasta potražnje za određenim zanimanjem u jednoj od provincija ne mora nužno značiti da će doći do situacije nestašice tog zanimanja ako će i ponuda tog zanimanja takođe intenzivno rasti u budućnosti.

Postojeći indikatori govore da se najveći broj zanimanja gde potražnja trenutno prevazilazi ponudu na državnom nivou nalazi u zdravstvenom sektoru.

Posebno su tražena zanimanja **lekara, medicinskih sestara, farmaceuta, medicinskih tehnologa i tehničara**, kao i pomoćnih zanimanja u zdravstvu (kao što su bolničari i zubni tehničari). Porast u potražnji za ovim zanimanjima je intenzivna zbog sve većih potreba uslovljenih starenjem stanovništva, povećanim vladinim finansiranjem zdravstva i velikim brojem penzionera. S druge strane, porast ponude ovih zanimanja relativno je slaba.

Profesije u menadžmentu (npr. viši menadžment, menadžeri za ljudske resurse) takođe se smatraju deficitarnim uglavnom zbog potražnje uslovljene visokim stepenom penzionisanja kod starijih radnika.

Druge grupe zanimanja kod kojih je trenutno primetna oskudica uključuju:

- Zanimanja vezana za **naftni i plinski sektor**, uglavnom zbog velikih investicija u ovom sektoru;
- Neka **zanatska zanimanja u obrtu**, posebno **izvođači radova na kućama i renovatori** usled velikog porasta stambene gradnje i obnove u proteklih nekoliko godina;
- Neka zanimanja u **informatičkom sektoru** kao što su **računarski inženjeri i inženjeri za softver**, što odražava oporavak ovog sektora od kraha iz 2001. godine, a upis na škole za takva zanimanja još uvek kasni za potražnjom;
- Neka zanimanja u **društvenim naukama i državnoj službi**, kao što su **univerzitetski profesori** usled penzionisanja i nove potražnje stimulisane povećanim izdvajanjem vlade za visokoškolsko obrazovanje.

Očekuje se da će većina deficitarnih zanimanja trajati tokom sledećih deset godina

Očekuje se da će većina zanimanja koja su trenutno deficitarna na državnom nivou ostati u takvoj situaciji tokom sledećih deset godina. Projekcije pokazuju da je više otvorenih radnih mesta za ta zanimanja nego onih koji traže posao u sklopu istih u tom periodu. Na primer, nove zdravstvene potrebe izazvane starenjem stanovništva će doprineti povećanoj potražnji za nekolicinom zdravstvenih zanimanja u meri koja je znatno veća u odnosu na ono što mogu

zadovoljiti sadašnje projekcije ponude tih zanimanja. Takođe se očekuje da će se pritisci nestašice nastaviti za bušače, servisere, izvođače testiranja i srodna zanimanja na naftnim i plinskim bušotinama usled velikih razvojnih projekata na naftnim poljima u Alberti.

Međutim, za nekoliko zanimanja koja su trenutno pod pritiskom nestašice očekuje se da će se razvijati ka situaciji gde je potražnja i ponuda rada u boljoj ravnoteži. To su zanimanja u stambenoj izgradnji i sektoru nekretnina, jer se očekuje opadanje stambenih investicija nakon nedavnog naglog porasta koji je već doživeo svoj vrhunac.

Za više informacija pogledajte: <http://www.hrsdc.gc.ca/>

Web stranice za pretragu poslova

<http://www.monster.ca/>

http://www.canadavisa.com/career_zone/canadian-immigration-job-search.htm?site=google&cat=usar

<http://www.jobbank.gc.ca/>

<http://www.careerbuilder.ca/CA/Default.aspx>

<http://www.jobpostcanada.com/>

<http://www.wowjobs.ca/>

Kvote i eventualni bilateralni sporazumi

Ambasador Kanade u Rimu zadužen je za Albaniju. Kancelarija albanskim državljanima trenutno izdaje oko 1.100 neiseljeničkih viza i 360 iseljeničkih viza godišnje. Broj kanadskih državljana albanskog porekla procenjuje se na oko 15.000 po statistici popisa iz 2001. godine.

Programi za strane radnike

Kvalifikovani radnici i stručnjaci

Kvalifikovanim radnicima smatraju se osobe koje ostvaruju pravo na stalni boravak u Kanadi jer su sposobni osigurati ekonomsku osnovu za život u Kanadi.

Vaš zahtev da dođete u Kanadu kao kvalifikovani radnik će se ocenjivati po šest faktora selekcije i po bodovnom sistemu. Šest **faktora selekcije** su:

- vaše obrazovanje
- vaše poznavanje engleskog i/ili francuskog jezika, dva zvanična jezika Kanade
- vaše iskustvo
- godine starosti
- da li ste ugovorili zaposlenje u Kanadi
- vaša prilagodljivost

Takođe morate pokazati da imate dovoljno novca da izdržavate sebe i one koji od vas zavise nakon dolaska u Kanadu, morate proći zdravstveni pregled i sigurnosne i kriminalne provere.

Da biste podneli zahtev kao kvalifikovani radnik morate ispuniti sledeće **minimalne uslove**:

- morate imati najmanje jednu neprekidnu godinu stalnog plaćenog radnog iskustva ili ekvivalent honorarnog neprekidnog zaposlenja.
- vaše radno iskustvo mora biti Tip kvalifikacije 0 (*eng. Skill Type 0*) (menadžerska zanimanja) ili Nivo kvalifikacije A (*eng. Skill Level A*) (profesionalna zanimanja) ili B (tehnička zanimanja i kvalifikovani zanati) prema Kanadskoj državnoj klasifikaciji zanimanja (*eng. National Occupational Classification – NOC*).
- vaše iskustvo mora biti iz poslednjih 10 godina.

Za više informacija pogledajte: <http://www.cic.gc.ca/english/immigrate/skilled/index.asp>

Investitori, preduzetnici i samozaposlene osobe

Program poslovne imigracije nastoji da privuče iskusne poslovne ljude u Kanadu koji će podržati razvoj jake i prosperitetne kanadske privrede.

Od poslovnih imigranata se očekuje da investiraju C\$400.000 ili da budu vlasnici i vode poslove u Kanadi.

Kanada ima tri kategorije poslovnih imigranata. Pojedinačni zahtevi se mogu podneti samo za jednu kategoriju i ne mogu se naknadno menjati. Kriterijumi koje morate ispuniti razlikuju se za svaku kategoriju:

1. Investitori

Da biste se kvalifikovali kao investitor morate: pokazati da imate poslovnog iskustva, imati minimalnu zakonski ostvarenu neto vrednost od C\$800.000; i investirati C\$400.000. Vašom investicijom upravlja Odsek za državljanstvo i imigraciju Kanade (*eng. Citizenship and Immigration Canada – CIC*). CIC će vratiti vašu investiciju od C\$400.000, bez kamate, oko pet godina i dva meseca nakon uplate.

2. Preduzetnici

Program za preduzetnike nastoji da privuče iskusne poslovne ljude koji će biti vlasnici i aktivno voditi poslove u Kanadi koji doprinose privredi i stvaraju radna mesta. Preduzetnici moraju: pokazati da imaju poslovnog iskustva (2 godine); imati zakonski ostvarenu minimalnu neto vrednost od C\$300.000; proći zdravstveni pregled i bezbednosne i kriminalne provere; proći kriterijume selekcije koji uključuju iskustvo, obrazovanje, godine starosti, poznavanje jezika i prilagodljivost; i poštovati uslove za preduzetnike nakon dolaska u Kanadu.

3. Samozaposleni

Program za samozaposlene osobe nastoji privući podnosiocima zahteva koji nameravaju i sposobni su postati samozaposlenici u Kanadi. Samozaposlene osobe moraju imati ili:

- relevantno iskustvo koje će znatno doprineti kulturnom ili sportskom životu Kanade ili
- iskustvo u vođenju farme i nameru i sposobnost da kupe i vode farmu u Kanadi.

Morate: dokazati svoje iskustvo po jednom od dva gore navedene kriterijuma, proći kriterijume selekcije koji podrazumevaju vaše iskustvo, obrazovanje, godine starosti, poznavanje jezika i prilagodljivost; proći zdravstveni pregled i bezbednosne i kriminalne provere.

Za više informacija, pogledajte: <http://www.cic.gc.ca/english/immigrate/business/index.asp>

Program provincijalnih kandidata

Osobe koje imigriraju u Kanadu u sklopu Programa provincijalnih kandidata imaju kvalifikacije, obrazovanje i radno iskustvo potrebno za neposredni ekonomski doprinos provinciji ili teritoriji koja ih kandiduje. Spremni su na uspešno uspostavljanje života sa stalnim boravkom u Kanadi.

Da bi podneli zahtev u sklopu Programa provincijalnih kandidata, podnosiocima mora kandidovati jedna od kanadskih provincija ili teritorija.

Ako odlučite da imigrirate u Kanadu kao provincijalni kandidat, morate prvo podneti zahtev provinciji gde se želite nastaniti i proći proces provincijalne kandidature. Provincija će

razmatrati vaš zahtev na osnovu svojih imigracijskih potreba i vaše stvarne namere da se tu nastanite.

Dole su navedene provincije i jedna teritorija koje trenutno učestvuju u ovom programu. Pošto se kriterijumi razlikuju od provincije do provincije, za više informacija posetite njihove web stranice:

- Alberta
- Manitoba
- Newfoundland and Labrador
- Ontario
- Saskatchewan
- British Columbia
- New Brunswick
- Nova Scotia
- Prince Edward Island
- Yukon

Nakon što vas provincija ili teritorija kandiduje, morate podneti poseban zahtev za stalni boravak Odseku za državljanstvo i imigraciju Kanade (Citizenship and Immigration Canada - CIC). Službenik CIC-a će onda proceniti vaš zahtev na osnovu kanadskih imigracionih propisa.

Moraćete proći zdravstveni pregled i sigurnosne i kriminalne provere.

Takođe, nakon dolaska u Kanadu, morate pokazati da imate dovoljno novca da izdržavate sebe i one koji od vas zavise. Više informacija o sredstvima koja će vam biti potrebna možete naći u poglavlju Relevantni linkovi na dnu stranice.

Provincijalni kandidati se ne ocenjuju po šest faktora selekcije iz Federalnog programa za kvalifikovane radnike.

Za više informacija pogledajte: <http://www.cic.gc.ca/english/immigrate/provincial/index.asp>

Kvabek (Quebec)-izabrani kvalifikovani radnici

Kvabek (Quebec)-izabrani kvalifikovani radnici poseduju kvalifikacije, obrazovanje i radno iskustvo potrebno za neposredni ekonomski doprinos provinciji Kvabek (Quebec) i uspostavljaju uspešan život sa stalnim boravkom u Kanadi.

Prema *Sporazumu o imigraciji između Kanade i Kvebeka*, Kvebek uspostavlja vlastite uslove za imigraciju i bira imigrante koji će se dobro prilagoditi životu u Kvebeku. Ako želite doći u Kanadu kao Kvebek -izabrani kvalifikovani radnik, morate prvo podneti zahtev vladi Kvebeka za uverenje o izboru (*Certificat de sélection du Québec*), zvanični dokument koji pokazuje da vas je Vlada Kvebeka prihvatila za imigraciju u provinciju. Za više informacija o tome kako dobiti ovo uverenje posetite web stranicu ministarstva Kvebeka zaduženog za imigraciju.

Nakon što vas Kvebek izabere, morate podneti zaseban zahtev za stalni boravak Odseku za državljanstvo i imigraciju Kanade (Citizenship and Immigration Canada - CIC). Službenik CIC-a će onda proceniti vaš zahtev na osnovu kanadskih imigracionih propisa.

Moraćete proći zdravstveni pregled i bezbednosne i kriminalne provere.

Takođe morate pokazati da imate dovoljno novca da izdržavate sebe i one koji od vas zavise nakon dolaska u Kanadu. Više informacija o sredstvima koja će vam biti potrebna možete naći u poglavlju Relevantni linkovi na dnu stranice.

Kvebek -izabrani kvalifikovani radnici se ne ocenjuju po šest faktora selekcije iz Federalnog programa za kvalifikovane radnike.

Za više informacija pogledajte: <http://www.cic.gc.ca/english/immigrate/quebec/index.asp>

O-per (Au-pair) program

Za više informacija pogledajte:

<http://www.aupair.ca/>

<http://www.aupaircanada.com/>

<http://aupair-visa-canada.greataupair.com/>

Imigracija u svrhu studiranja

Svake godine više od 130.000 studenata dolazi u Kanadu na studije, a čak više dolazi da bi naučili engleski ili francuski jezik.

Da biste ostvarili pravo na studiranje u Kanadi morate:

- biti prihvaćeni za upis u školu, koledž, univerzitet ili neku drugu obrazovnu instituciju u Kanadi.
- dokazati da imate dovoljno novca da platite školarinu, životne troškove i putne troškove za povratak vas i članova vaše porodice koji su s vama boravili u Kanadi.
- biti građanin koji poštuje zakone, nije kažnjavan i ne predstavlja bezbednosni rizik za Kanadu. Moguće je da ćete morati priložiti uverenje o nekažnjavanju.
- biti dobrog zdravstvenog stanja i spremni na zdravstveni pregled po potrebi.
- objasniti službeniku za imigraciju da ćete napustiti Kanadu nakon završetka studija.

Procedura za podnošenje zahteva za studentsku dozvolu

<http://www.cic.gc.ca/english/study/study-how.asp>

1. Proverite rokove za obradu zahteva

2. Pribavite i odšampajte paket za zahtev

Potrebne formulare možete snimiti i štampati sa CIC web stranice:

<http://www.cic.gc.ca/english/information/applications/student.asp>

U zavisnosti od vašeg državljanstva i mesta boravka, moguće je da će vam pored studentske dozvole biti potrebna i viza za privremeni boravak. Službenik za vize će istovremeno obraditi i vaš zahtev za vizu za privremeni boravak. Nije vam potreban poseban zahtev.

3. Utvrdite gde ćete podneti zahtev

Svoj zahtev morate podneti u kanadskoj kancelariji za vize zaduženoj za zemlju ili region u kome živite.

4. Prikupite dokumente potrebne za podnošenje zahteva

Spisak dokumenata potreban za podnošenje zahteva za studiranje u Kanadi možete naći u poglavlju Relevantni linkovi na dnu ove stranice <http://www.cic.gc.ca/english/study/study-how-documents.asp> . Ti dokumenti su:

- **Dokaz o mogućnosti upisa** na akademsku instituciju gde planirate studirati
- **Potvrda identiteta:** važeći pasoš ili putna isprava sa dve nedavne fotografije formata za pasoš
- **Dokaz o finansijskoj potpori** koja će pokriti troškove studiranja i boravka

- **Pismo obrazloženja:** U nekim slučajevima možda ćete želiti podneti zahtev za studentsku dozvolu iako vam ona nije odmah potrebna. Korisno je imati studentsku dozvolu, čak i kad vam nije neophodna. Sa važećom studentskom dozvolom možete: raditi honorarno u kampusu koledža ili univerziteta gde ste redovan student; možete podneti zahtev za obnovu studentske dozvole iz Kanade ako odlučite nastaviti studije u Kanadi.

Ako podnosite zahtev za studentsku dozvolu iako vam nije neophodna, trebalo bi priložiti i pismo u kojem objašnjavate zašto podnosite takav zahtev.²

Informacije o taksama i drugim lokalnim uslovima možete naći na web stranici kancelarije za vize zadužene za vašu zemlju ili regiju.

5. Ako planirate studirati u Kvebeku, proverite provincijalne smernice.

Ovaj korak primenjuje se samo ako želite da studirate u provinciji Kvebek. Ako podnosite zahtev za studiranje u Kvebeku, potrebno vam je uverenje o prihvatljivosti ili CAQ. Link za web stranicu ministarstva Kvebeka zaduženog za provincijalnu imigraciju možete naći u poglavlju sa Relevantnim linkovima na dnu ove stranice. Vaša škola vam takođe može pružiti informacije o podnošenju zahteva za studiranje u Kvebeku. Pre podnošenja zahteva za studentsku dozvolu morate dobiti uverenje o prihvatljivosti.

6. Ispunite formular za studentsku dozvolu.

Pažljivo i u potpunosti ispunite odgovarajuće formulare.

7. Uplatite odgovarajuću taksu za obradu zahteva.

Uz zahtev za studentsku dozvolu plaća se taksa. Za informacije o aktuelnim taksama pogledajte <http://www.cic.gc.ca/english/information/fees/index.asp>. U mnogim zemljama taksa za obradu zahteva može se platiti lokalnom valutom. Proverite web stranicu kancelarije za vize zadužene za zemlju ili regiju u kojoj živite za više informacija o taksama i načinima uplate.

8. Proverite zahtev.

Proverite da li vam je zahtev kompletan i da li ste priložili sva potrebna dokumenta. Koristite listu dokumenata iz paketa za zahtev. Proverite web stranicu Kanadske kancelarije za vize zadužene za vašu zemlju ili regiju kako biste utvrdili da li je potrebno da ispunite dodatne formulare ili priložite dodatna dokumenta.

9. Predajte formular za zahtev

Potpišite formular za zahtev i stavite datum. Proverite da li ste priložili sve potrebne dokumente i taksu za obradu zahteva. Zahtev predajte u kanadskoj kancelariji za vize zaduženu za zemlju ili regiju u kojoj živite.

10. Dostavite dodatne informacije ili dokumenta.

Nakon što kancelarija za vize primi vaš zahtev, moguće je da će tražiti dodatne informacije ili dokumenta. To mogu biti:

- **Zdravstvene informacije**

U većini slučajeva će vam trebati zdravstveni pregled. Službenik za vize će vam poslati uputstva o tome da li morate otići na zdravstveni pregled. To može dodati više od tri meseca roku za obradu vašeg zahteva. Više informacija o zdravstvenim pregledima možete naći u poglavlju Treba mi... s desne strane ove stranice.

- **Bezbednosne informacije**

Ako želite da studirate u Kanadi, vi i punoletni članovi vaše porodice, koji idu s vama u Kanadu - možda će morati da prilože uverenja o nekažnjavanju od policije. Više

² Pismom obaveštavate službenika za vize da ste razumeli mogućnosti koje su vam na raspolaganju. Pismo npr. može glasiti ovako: "Poštovani, tražila bih dozvolu za studiranje za osmonedeljni kurs engleskog jezika pošto želim da se prijavim na neki od programa na kanadskom univerzitetu nakon završetka kursa engleskog".

informacija o bezbednosnim proverama koje će eventualno biti potrebne možete naći u poglavlju Treba mi... na desnoj strani ove stranice.

Za više informacija o tome kako podneti zahtev za studentsku dozvolu pogledajte: <http://www.cic.gc.ca/english/study/study-how.asp>

Paket za zahtev možete naći na:

<http://www.cic.gc.ca/english/information/applications/student.asp>

Do diplomske i postdiplomske stipendije

<http://www.scholarshipscanada.com/>

<http://www.millenniumscholarships.ca/en/index.asp>

Ko ima pravo na stipendije u Kanadi?

Stipendije su dostupne svima. Dodeljuju se na svim nivoima za studente svih disciplina i svakog porekla. Za neke ćete morati da podnesete zahtev, dok ćete za druge možda automatski biti razmatrani. Kriterijumi za ove stipendije se razlikuju. Akademski uspeh nije uvek obavezan preduslov za mogućnost stipendije. Studenti koji učestvuju u školskim i aktivnostima zajednice mogu dobiti stipendije uglavnom na osnovu svog vanškolskog angažmana. Takođe, studenti sa specifičnim talentima, hobijima, etničkim poreklom ili porodičnim vezama mogu se kvalifikovati za stipendije.

Ko upravlja stipendijama?

Verovatno mislite da su škole jedine koje upravljaju stipendijama. Međutim, postoje mnoge druge vrste institucija i grupa koje daju i omogućavaju stipendije. Ponekad morate podneti zahtev isključivo tim organizacijama, a ne vašoj školi. Primeri takvih organizacija su vlade, sindikati, kompanije, firme i pojedinci.

Kako dobiti stipendiju?

Podnesite zahtev. Jednostavno je. Mnogi studenti pretpostave da neće dobiti stipendiju, pa i ne podnose zahtev. Zbog toga toliko stipendija ostane nepodeljeno svake godine. Kada utvrdite za koje se stipendije možete kvalifikovati, pročitajte i pažljivo ispunite formulare, prikupite dodatnu dokumentaciju i sve pošaljite dosta pre isteka roka. Za više informacija o tome kako podneti zahtev za stipendiju pogledajte naše kul (*Cool*) napomene i Listu za zahtev.

Koliko dugo traju stipendije?

Pored toga što dobijate novac, postoje stipendije koje se mogu proširiti na daleko više od početne sume koju dobijate. To su obnovljive stipendije. Ipak, mnoge od njih uslovljene su održavanjem visokog akademskog proseka ili neprekidnog redovnog studiranja. Neke od ovih stipendija se automatski obnavljaju, a neke ne. Broj godina ili semestara koje pokrivaju takođe se razlikuju.

Ko mi može pomoći da nađem više informacija o stipendijama?

Mnogo je pomoći dostupno – samo se morate obratiti pravim ljudima. Ako ste učenik srednje škole, obratite se savetniku u vašoj školi ili službenicima za finansijsku pomoć na koledžima ili univerzitetima koje biste želeli pohađati. Ako ste već na univerzitetu, možete se obratiti ili službeniku za finansijsku pomoć ili svom odseku.

Lista glavnih univerziteta i koledža (<http://www.university-canada.net/>)

Glavni univerziteti

University of Toronto <http://www.utoronto.ca/>

McGill University <http://www.mcgill.ca/>

University of Western Ontario <http://www.uwo.ca/>

University of British Columbia: www.ubc.ca/
Queen's University: www.queensu.ca
University of Alberta: www.ualberta.ca
Universite de Montreal: www.umontreal.ca
Universite de Laval: www.ulaval.ca
Universite de Sherbrooke: www.usherbrooke.ca
University of Saskatchewan: www.usask.ca
University of McMaster: www.mcmaster.ca
University of Ottawa: www.uottawa.ca
University of Calgary: www.ucalgary.ca
Dalhousie University: www.dal.ca

Srednji univerziteti

Ove institucije imaju i do diplomske i postdiplomske programe, ali obično nemaju medicinske fakultete.

University of Waterloo <http://www.uwaterloo.ca/>
University of Victoria: www.uvic.ca
Simon Fraser University: www.sfu.ca
University of Guelph: www.uoguelph.ca
Memorial University: www.mun.ca
University of Regina: www.uregina.ca
University of New Brunswick: www.unb.ca
Carleton University: www.carleton.ca
Concordia University: www.concordia.ca
York University: www.yorku.ca

Programi za strane studente (<http://www.scholarships.gc.ca/noncanadians-en.html>)

- [Program stipendija kanadske Vlade]
- Stipendije dostupne drugim stranim državljanima za studije/istraživački rad u Kanadi http://www.scholarships.gc.ca/gca/nc_GCAp1-en.html
- [Program stipendija kanadskog komonvelta]
- Stipendije dostupne državljanima zemalja komonvelta za studije/istraživački rad u Kanadi http://www.scholarships.gc.ca/csp_nc/nc_csp-en.html
- [Programi grantova Organizacije američkih država (*eng. Organization of American States OAS*)]
- Grantovi dostupni državljanima zemalja članica OAS za studije i istraživački rad u Kanadi http://www.scholarships.gc.ca/oas_nc/nc_oas-en.html

5. Boravak

Karta stalnog boravka (*eng. Permanent Resident Card – PR Card*)

PR karta je obavezni dokument za osobe sa stalnim boravkom, uključujući decu, koje odlaze u inostranstvo i vraćaju se u Kanadu bilo kojim komercijalnim prevoznim sredstvom (avionom, vozom, brodom ili autobusom). PR karta je siguran dokaz statusa stalnog boravka. Osobe sa statusom stalnog boravka u Kanadi, a koje podnose zahtev za svoju prvu Kartu stalnog boravka (PR kartu) ili za obnovu ili zamenu PR karte mogu preuzeti sve potrebne formulare sa CIC web stranice.

Da biste podneli zahtev za PR kartu morate:

- biti stalno nastanjeni u Kanadi;
- biti fizički prisutni u Kanadi;

- **ne** biti pod snagom naloga o deportaciji; i
- **ne** biti kanadski državljanin ili registrovani Indijanac prema *Zakonu o Indijancima*

Ako se nalazite izvan Kanade, a nemate važeću PR kartu za povratak u Kanadu morate od kanadske kancelarije za vize dobiti putnu ispravu. Paket za zahtev možete preuzeti sa CIC web stranice: www.cic.gc.ca/english/information/applications/travel.asp. Kada stignete u Kanadu podnesite zahtev za PR kartu.

Ovo su formulari koje svaka osoba koja podnosi zahtev za kartu mora popuniti:

1. *[Zahtev za kartu stalnog boravka]* (IMM 5444)
2. *[Dopunski identifikacijski formular]* (IMM 5455)
3. *[Lista dokumenata]* (IMM 5574)
4. Po potrebi, *[Ovlašćenje]* (IMM 5476)

Za više informacija pogledajte:

<http://www.cic.gc.ca/EnGLIsh/information/applications/prcard.asp>

6. Sistem azila

Kanada pruža zaštitu za izbeglice ljudima koji se boje progona i nisu spremni ili im je onemogućen povratak u svoju zemlju.

Postoje dva načina za dobijanje izbegličke zaštite u Kanadi:

- Možete je zatražiti pri dolasku u Kanadu, na mestu ulaska. To može biti aerodrom, pomorska luka ili kopnena granica sa Sjedinjenim Američkim Državama.
- Možete se obratiti bilo kojoj kancelariji Odseka za državljanstvo i imigraciju (Citizenship and Immigration Canada - CIC) u Kanadi. Sve što trebate učiniti je da kažete službeniku CIC-a da želite da se izjasnite kao izbeglica.

Pobrinite se da imate sva svoja lična dokumenta sa sobom, uključujući svoj pasoš, vozačku dozvolu i sva ostala dokumenta relevantna za dokazivanje izbegličkog statusa.

Službenik CIC-a će izvršiti preliminarnu procenu vašeg slučaja. Ako službenik odluči da vaš slučaj ispunjava uslove za saslušanje, vaš zahtev će se proslediti na odlučivanje Odboru za imigraciju i izbeglice (*eng. Immigration and Refugee Board – IRB*).

Ako stignete na kopnenu granicu, možda nećete imati pravo na izjašnjavanje kao izbeglica zbog sporazuma između Kanade i Sjedinjenih Država poznatog kao Sporazum o sigurnoj trećoj zemlji.

Ako službenik Odseka za državljanstvo i imigraciju Kanade ili Agencije granične službe Kanade odluči da imate pravo na traženje zaštite kao izbeglica, vaš zahtev će biti prosleđen za saslušanje pred Odsekom za zaštitu izbeglica Odbora za imigraciju i izbeglice. Formular sa ličnim informacijama morate ispuniti i predati IRB-u pre isteka roka koji vam bude određen. IRB će vas obavestiti o datumu i mestu vašeg saslušanja.

Ako vaš zahtev bude prihvaćen

Ako IRB prihvati vaš zahtev dobićete status "zaštićene osobe". To znači da možete ostati u Kanadi i podneti zahtev za stalni boravak u Kanadi.

Ako vaš zahtev ne bude prihvaćen

Ako IRB odbaci vaš zahev, obrazloženje za takvu odluku dobićete u pisanom obliku. Takođe će vas obavestiti da morate napustiti Kanadu u roku od 30 dana i biće izdat nalog za vašu deportaciju. (Ako obaveštenje dobijete poštom, taj rok će se produžiti dodatnih sedam dana od dana pisanog obrazloženja)

Šta možete učiniti ako vam zahtev ne bude prihvaćen

Imate 15 dana od dana dospeća obaveštenja da vam je zahtev odbijen da podnesete zahtev kod Federalnog suda Kanade za sudsku reviziju odluke IRB-a.

Možda ćete imati još dve mogućnosti. Neki podnosioci zahteva čiji zahtevi za izbegličkom zaštitom budu odbačeni mogu zatražiti dodatno razmatranje njihovog slučaja.³

Za više informacija pogledajte:

<http://www.cic.gc.ca/english/refugees/index.asp>

Saznajte više o:

Pred-deportacijskoj proceni rizika: <http://www.cic.gc.ca/english/about/immigration/prra.asp>

Humanitarnim okolnostima: <http://www.cic.gc.ca/english/about/immigration/h-and-c.asp>

7. Spajanje porodice

Kanada ima specifičnu politiku za spajanje porodice.

Sistem dozvoljava kanadskom državljaninu ili osobi sa stalnim boravkom da sponzoriše blisku rodbinu iz inostranstva da dođu u Kanadu i ostvare stalni boravak, a oni onda mogu dobiti kanadsko državljanstvo.

U ovu svrhu moraju ispuniti određene preduslove i platiti izvesne takse kanadskoj vladi.

Osoba koja želi biti sponzor bliskom članu porodice mora potpisati sporazum po kojem je ekonomski odgovorna za tu osobu tokom perioda od tri (3) do deset (10) godina u zavisnosti od srodstva.

Iz ovog razloga, sponzor mora pokazati da je u proteklih 12 meseci imao/la dovoljno sredstava i da će ih imati u toku obavezujućeg sporazuma. Ovi iznosi zavise od srodstva, godina starosti i broja ljudi koji će biti sponzorisani.

Sporazum o sponzorstvu se ne može raskinuti, čak ni kada sponzorisana osoba postane kanadski državljanin.

Jedini način prestanka sporazuma je po isteku obavezujućeg vremenskog perioda.

Članovi porodice koji spadaju u sistem spajanja porodice

- Vaš suprug/ga, vaš nevenčani partner ili bračni partner od 16 i više godina.
- Vaše maloletno dete.
- Dete koje planirate da usvojite.
- Vaš otac, vaša majka, vaša baka ili deda.
- Vaša sestra, vaš brat, vaš nećak, vaša nećaka ili vaš unuk ili unuka ako su siročad, maloletni, nevenčani i nisu u vanbračnoj zajednici.

³ <http://www.cic.gc.ca/english/refugees/index.asp>

- Drugi rođak bilo kojih godina starosti i srodstva ako nijedan od gorenavedenih rođaka ne može biti sponzorisan i ako nemate drugih rođaka koji su kanadski državljani, osobe registrovane kao Indijanci prema Zakonu o Indijancima ili osobe sa stalnim boravkom; i
- Rođaci vezani za gorenavedene (na primer, suprug/ga, nevenčani partner i maloletna deca).

Postoje dva različita procesa za sponzorisanje porodice. Jedan proces se koristi za sponzorisanje supruga/ge, bračnog ili nevenčanog partnera ili maloletne dece. Drugi proces se koristi za sponzorisanje ostalih gore navedenih rođaka.

Koliko dugo traje proces sponzorisanja?

Sponzor mora pokazati minimalno 12 meseci rada. Na to treba dodati odgovarajući period za obradu boravišne vize za porodičnu kategoriju. Takođe, osoba mora boraviti u Kanadi bar 2 godine pre nego što stekne pravo da sponzoriše rođaka.⁴

8. Zdravstveni sistem

Kanađani se često ponose svojim univerzalnim sistemom zdravstvene zaštite. **Medicare** je univerzalni sistem zdravstvene zaštite u Kanadi: http://www.hc-sc.gc.ca/hcs-sss/medi-assur/index_e.html. Sistem je u nadležnosti provincija, ali se finansira iz federalnog budžeta. Medicare pokriva troškove većine medicinskih lečenja i poseta doktoru, kao i mnogih prepisanih lekova.

Sve osobe sa stalnim boravkom u Kanadi ostvaruju pravo na Medicare. Svaka kanadska provincija odgovorna je za vlastiti zdravstveni sistem. U nekim provincijama na snazi je obaveza plaćanja male mesečne takse za zdravstveno osiguranje. Takođe postoje male razlike u uslugama koje se pružaju u različitim provincijama.

Većina Kanađana takođe izabere neki nivo privatnog zdravstvenog osiguranja kako bi pokrili troškove zubara, oftalmologa, fizioterapeuta i lekova koje ne pokriva Medicare. U mnogim slučajevima neki nivo privatnog zdravstvenog osiguranja će vam biti osiguran od strane vašeg poslodavca u sklopu vašeg ugovora o radu.⁵

9. Sistem socijalnog osiguranja

Broj socijalnog osiguranja (eng. **Social Insurance Number – SIN**) izdaje se u Kanadi u svrhu sprovođenja raznih vladinih programa. SIN je uspostavljen 1964. godine kao broj računa klijenta pri administraciji Penzionog plana Kanade i raznih programa osiguranja zaposlenika u Kanadi. 1967. godine Odsek za prihode Kanade (sada Agencija za prihode Kanade) počeli su da koriste SIN za izveštavanje o porezima. SIN brojeve izdaje Odsek za ljudske resurse i razvoj kvalifikacija Kanade (ranije Odsek za razvoj ljudskih resursa Kanade). Format SIN-a čine tri grupe od po tri cifre (npr. 123-456-789).

Po svojoj funkcionalnosti SIN je postao defakto (*de facto*) državni identifikacioni broj po mnogo čemu sličan Broju socijalnog osiguranja (eng. Social Security Number) u Sjedinjenim Državama. Međutim, za razliku od Sjedinjenih Država, u Kanadi postoje specifične zakonski propisane svrhe u koje se može tražiti SIN. Organizacija mora pokazati da su razlozi zbog kojih traže SIN broj osobe u skladu sa zakonom, ili da ne postoji drugi odgovarajući vid

⁴ http://www.sedav.com/en/why_reunification.htm

⁵ http://www.migrationexpert.com/canada/Visa/housing_in_Canada.asp

identifikacije za proveru transakcije, u protivnom ne mogu odbiti pružanje proizvoda ili usluge na osnovu toga što osoba odbija dati svoj SIN broj. Primeri organizacija koje legitimno zahtevaju SIN broj uključuju poslodavce, banke i investicione kompanije, kao i agencije federalne vlade. Dati SIN broj kada podnosite zahtev za potrošački kredit pri kupovini automobila ili elektronike, ili ga koristiti kao identifikacioni broj u sve svrhe, recimo za kablovsku televiziju, nikako nije dobra ideja.

Brojevi socijalnog osiguranja koji počinju sa cifrom "9" izdaju se osobama sa privremenim boravkom koje nisu kanadski državljani (npr. stranim studentima, osobama sa radnim vizama) i koje nemaju status stalnog boravka. Ove osobe moraju imati odobrenje za rad da bi radile u Kanadi. SIN brojevi koji počinju sa "9" drugačiji su od SIN brojeva koji se dodeljuju državljanima i osobama sa stalnim boravkom jer imaju datum isteka (koji se obično poklapa sa istekom odobrenja za rad). Ovi SIN brojevi nisu važeći ako na karti nije naveden datum isteka i ako taj datum još nije prošao.

Za više informacija kontaktirajte: <http://www.servicecanada.gc.ca/en/sc/sin/>

10. Stanovanje

Uprkos ogromnoj površini Kanade samo se mali deo zemlje koristi za stanovanje. Većina Kanađana živi u velikim urbanim centrima udaljenim do 200 kilometara od južne granice. Najnaseljeniji gradovi su Toronto, Vankuver, Montreal, Otava i Kalgari.

Stil i dostupnost stambenih prostora drastično se razlikuje od grada do grada i od regije do regije. Na zapadnoj obali Kanade naići ćete na jedinstvene primere arhitekture u zemlji jer umerena klima dopušta više fleksibilnosti u stilu izgradnje. Uopšteno govoreći, možete naći veće posebne kuće svojstvene predgrađima oko velikih gradova. U unutrašnjosti kanadskih gradova uobičajena su stambena naselja, kuće i stambeni soliteri.

Prosečna cena za iznajmljivanje stana sa dve spavaće sobe u velikim gradovima Kanade je:

Toronto: C\$1.052 mesečno
Vankuver: C\$1.004 mesečno
Otava: C\$920 mesečno
Kalgari: C\$837 mesečno

Za individualnu pretragu smeštaja pogledajte:

http://www.migrationexpert.com/canada/Visa/housing_in_Canada.asp

11. Priznavanje diploma

Canadian Information Centre for International Credentials (CICIC)
Centre d'information canadien sur les diplômes internationaux (CICDI)
[Kanadski informativni centar za međunarodne diplome]
95 St. Clair Avenue West, Suite 1106
Toronto, Ontario, M4V 1N6
Canada
Tel: +1-416-962-8100, ext. 242
Fax: +1-416-962-2800
E-mail: info@cicic.ca
Web stranica:

<http://www.cicic.ca/>

Kontakt osoba:

G-din Yves Beaudin, National Coordinator/Coordonateur national [Državni koordinator]

Za više informacija pogledajte:

<http://www.enic-naric.net/index.aspx?c=Canada>

12. Službe podrške za migrante

Avanti Migrant Services [Avanti migrantska služba]

Podrška Avanti Migrant Services otvorena je svim novim migrantima u Kanadu, kao i studentima i drugim osobama sa privremenim boravkom.

5925 Airport Road Suite 200, Mississauga

Ontario L4V 1W1

Tel: 905-405-6271

Fax: 905-672-8630

<http://www.avantimigrantservices.com/htm/services.html>

The United Food and Commercial Workers International Union (UFCW)

[Međunarodni sindikat radnika u prehrambenom i komercijalnom sektoru]

Sindikata se bori za bolje naknade i radne uslove za radnike migrante, posebno u industrijama konzervisanja mesa i prerade hrane.

<http://www.ufcw.org/issues/immigration/>

British Columbia Federation of Labour [Radnička federacija British Columbia]

B.C. Radnička federacija sjedinjuje većinu sindikata u BC kako bi pravima radnika dala jedinstven glas. Radnička federacija takođe pruža podršku pridruženim sindikatima tokom radničkih sporova i koordinira sindikalnim kampanjama od zdravlja i sigurnosti do političke akcije i ženskih prava.

<http://www.bcfed.ca/>

Justicia for Migrant Workers (J4MW) [Pravda za radnike migrante]

Sa sedištima u Torontu, Ontariju i Vankuveru, Britanskoj Kolumbiji (British Columbia).

Promoviše prava sezonskih radnika migranata sa Kariba i iz Meksika.

<http://www.justicia4migrantworkers.org/>

Ontario Council of Agencies Serving Immigrants [Veće agencija za imigrante Ontario]

Krovna organizacija neprofitnih grupa koje podržavaju nove imigrante u Ontariju; neke pružaju podršku i migrantima.

<http://www.ocasi.org/index.php>

MOSAIC, Vancouver

Višejezična neprofitna organizacija posvećena pitanjima koja se tiču imigranata i izbeglica tokom njihovog nastanjivanja i integracije u kanadsko društvo.

http://www.mosaicbc.com/about_us.asp

Kanadski sindikati

Spisak sindikata u Kanadi: http://canadianlabour.ca/index.php/links_main

IOM

International Organisation for Migration [Međunarodna organizacija za migraciju]

#905-75 Albert Street

Ottawa, on K1P 5E7

Tel: +1 613 237 06 51
Fax: +1 613 237 85 81
E-mail: iomottawa@iom.int

13. Dobijanje državljanstva

Da biste ostvarili pravo na kanadsko državljanstvo morate ispuniti uslove u sledećim područjima:

- Morate biti punoletni.
- Morate imati status stalnog boravka u Kanadi i taj status ne sme biti pod sumnjom. To znači da ne smete biti pod imigracionom istragom, imigracionim ispitivanjem ili nalogom za deportaciju (nalogom kanadskih zvaničnika da morate napustiti Kanadu).
- Odrasle osobe moraju živeti u Kanadi najmanje tri godine (1.095 dana) u protekle četiri godine pre podnošenja zahteva. Deca ne moraju ispuniti ovaj uslov. Možda ćete moći da računate i vreme provedeno u Kanadi pre nego što ste dobili status stalnog boravka ako to vreme spada u gorenavedeni četvorogodišnji period.
- Morate poznavati jedan od dva zvanična jezika Kanade – engleski i francuski, dovoljno dobro da se možete sporazumeti s ljudima. Drugim rečima, morate dovoljno dobro poznavati engleski ili francuski jezik da razumete druge ljude i da oni razumeju vas.
- Ne možete postati državljanin Kanade ako: ste ikad bili osuđeni za kažnjivo (krivično) delo ili prekršaj u skladu sa *Zakonom o državljanstvu* u periodu od tri godine pre podnošenja zahteva.
- Morate poznavati prava i dužnosti državljanina, kao što je pravo i dužnost da glasate. Takođe morate nešto znati o istoriji i geografiji Kanade i o njenom političkom sistemu.

Za više informacija pogledajte: <http://www.cic.gc.ca/english/citizenship/become-eligibility.asp>

14. Druge relevantne kontakt informacije

Ambasada Albanije u Kanadi

130 Albert St., Ste. 302, ON K1P 5G4, Otava
Tel.: 613-236-0893
Fax: 613-236-0804
Email: embassy.ottawa@mfa.gov.al

Ambasada Bosne i Hercegovine u Kanadi

130 Albert Street, Suite 805, K1P 5G4, Otava, Kanada
Tel.: (1-613) 236 0028, 8557
Fax: (1-613) 236 1139

Ambasada Hrvatske u Kanadi

Address: 229 Chapel St., Ontario, K1N 7Y6, Otava
Tel.: (613) 562-7820
Fax: (613) 562-7821
Email: info@croatiaemb.net

Ambasada Bivše Republike Makedonije u Kanadi

130 Albert St. Suite 1006, Otava, ON, K1P 5G4
Tel: (613) 234 3882
Fax: (613) 233 1852
Website: <http://www3.sympatico.ca/emb.macedonia.ottawa/>

Email: emb.macedonia.ottawa@sympatico.ca

Generalni konzulat Republike Makedonije

Address: 90 Eglinton Avenue, East, Suite 210, Toronto, Ontario M4P 2Y3

Tel.: 1 416 322 2196

Fax: 1 416 322 2412

Email: gencomac@tamcotec.com

Ambasada Srbije u Kanadi

Address: 17, Blackburn Avenue, OTTAWA Ontario KIN 8A2

Tel.: +1613 / 233-62-89, 233-62-80

Fax: 233-78-50

E-mail: diplomat@yuemb.ca

Website: <http://www.yuemb.ca>

Generalni konzulat Srbije u Torontu

Address: 377 Spadina Road, TORONTO Ontario M5P2V7

Tel.: +416 / 487-5776, 483-10-80, 322-58-89

Fax: +416 / 483-1847

E-mail: GKTORONTO@ROGERS.COM

Ambasada Crne Gore u Kanadi

• **WASHINGTON D.C.** - (predstavlja interese Crne Gore u Kanadi) Adresa: 1610 New Hampshire Avenue, Washington, D.C., District of Columbia, United States of America, 20009

Tel.: (202) 234-6108

Fax: (202) 234-6109

Ambasada Kosova u Kanadi

• Kosovo još uvek nema ambasade/kancelarije za vezu u drugim zemljama (njihovo uspostavljanje očekuje se nakon jula 2008. godine)

Ministarstvo spoljnjih poslova i međunarodne trgovine - Kanada

125 Sussex Drive

Ottawa, ON, Kanada

K1A 0G2

Tel.: 1-800-267-8376 (besplatan poziv iz Kanade) 613-944-4000 (za području oko glavnog grada i izvan Kanade) 613-944-9136 (TTY)

Fax: 613-996-9709

Website: <http://www.international.gc.ca/>